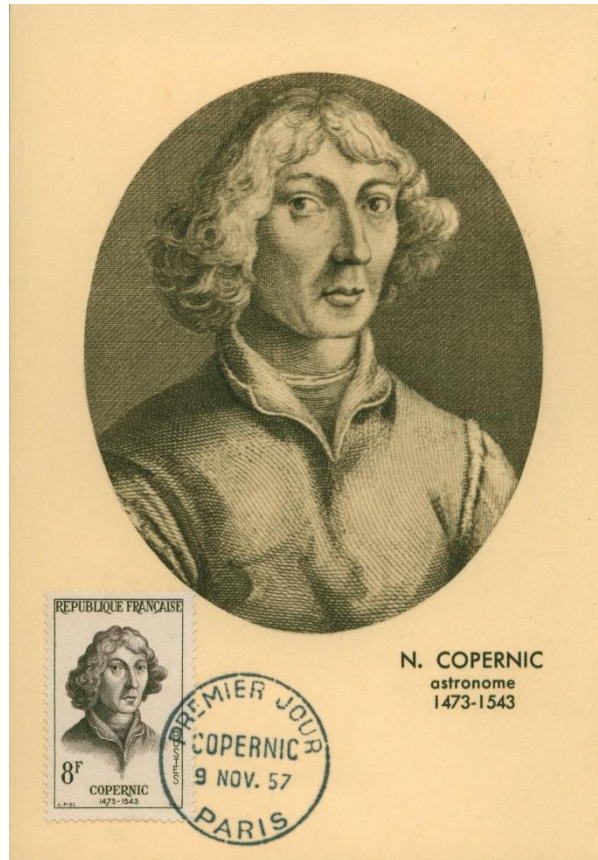

MIKOŁAJ KOPERNIK na walorach filatelistycznych

Biblioteka Wydziału Fizyki,
Astronomii i Informatyki Stosowanej UJ

13 listopada – 14 grudnia 2023

Fotoreportaż z wystawy

MIKOŁAJ KOPERNIK

550

na walorach filatelistycznych

Wydział Fizyki, Astronomii
i Informatyki Stosowanej UJ
Kraków, ul. prof. S. Łojasiewicza 11

Wystawa będzie czynna
od 13 listopada do 14 grudnia 2023 r.

Wystawa "Mikołaj Kopernik na walorach filatelistycznych", prezentowana w Bibliotece WFAIS UJ i w holu głównym Wydziału w listopadzie i grudniu 2023 roku, została przygotowana z okazji przypadającej w 2023 roku 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika. Ekspozycja została przygotowana przez Stowarzyszenie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Obywatelskich w Morągu na podstawie prywatnej kolekcji pana Kazimierza Wośka. Kolekcja obejmuje znaczki pocztowe, koperty FDC (koperta z naklejonym znaczkiem pocztowym, ostemplowana, zazwyczaj stemplem okolicznościowym w pierwszy dzień obiegu znaczka), kartki i koperty pocztowe z ponad 80 krajów, pierwsze polskie znaczki z wizerunkiem Kopernika z 1923 roku, a także ostatnie emisje z 2023 roku, wydane przez poczty Bośni Hercegowiny, Bułgarii, Czech, Liechtensteinu, Polski, Serbii oraz Watykanu, wszystko to ozdobione unikalnymi stemplami oraz wirnikami pocztowymi.

Mikołaj Kopernik to nie tylko wybitny polski astronom, twórca heliocentrycznego modelu Układu Słonecznego ale również duchowny, ekonomista, lekarz, filolog klasyczny, matematyk czy prawnik. Kolekcja Kazimierza Wośka pokazuje, że działalność Kopernika nie ograniczała się wyłącznie do astronomii. Na 21 planszach zaprezentowano walory filatelistyczne z całego świata, na których często spotykamy motywy związane z licznymi profesjami Uczzonego.

W grafice znaczków pocztowych wykorzystywane były wizerunki Kopernika z dawnych obrazów, sztychów i rycin oraz pomników i popiersi, a także współczesne jego podobizny.

Dla upamiętnienia Mikołaja Kopernika organizowano Poczty Specjalne – balonowe, dyliżansowe, kolejowe, konne, motorowe, samochodowe, samolotowe, szybowcowe i śmigłowcowe, podczas których przesyłki pocztowe stemplowane były okolicznościowymi znakami filatelistycznymi nawiązującymi do jego postaci. Zaprezentowano znaczki wyemitowane w 1943 roku przez jeńców polskiego obozu oficerskiego Oflag II C w Woldenbergu.

Kazimierz Jędrzej Wosiek, właściciel kolekcji, jest animatorem wydarzeń kulturalnych, głównie wystaw, które przygotowuje i organizuje na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

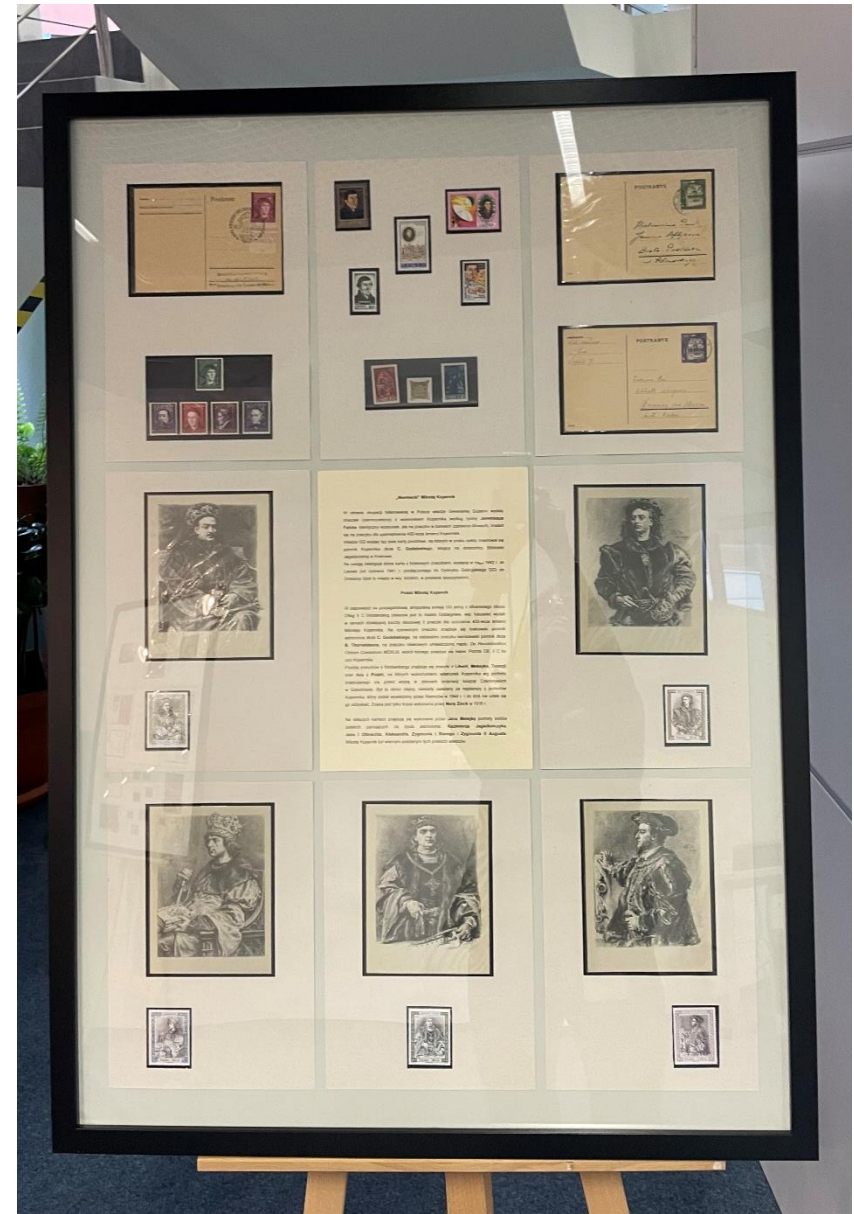
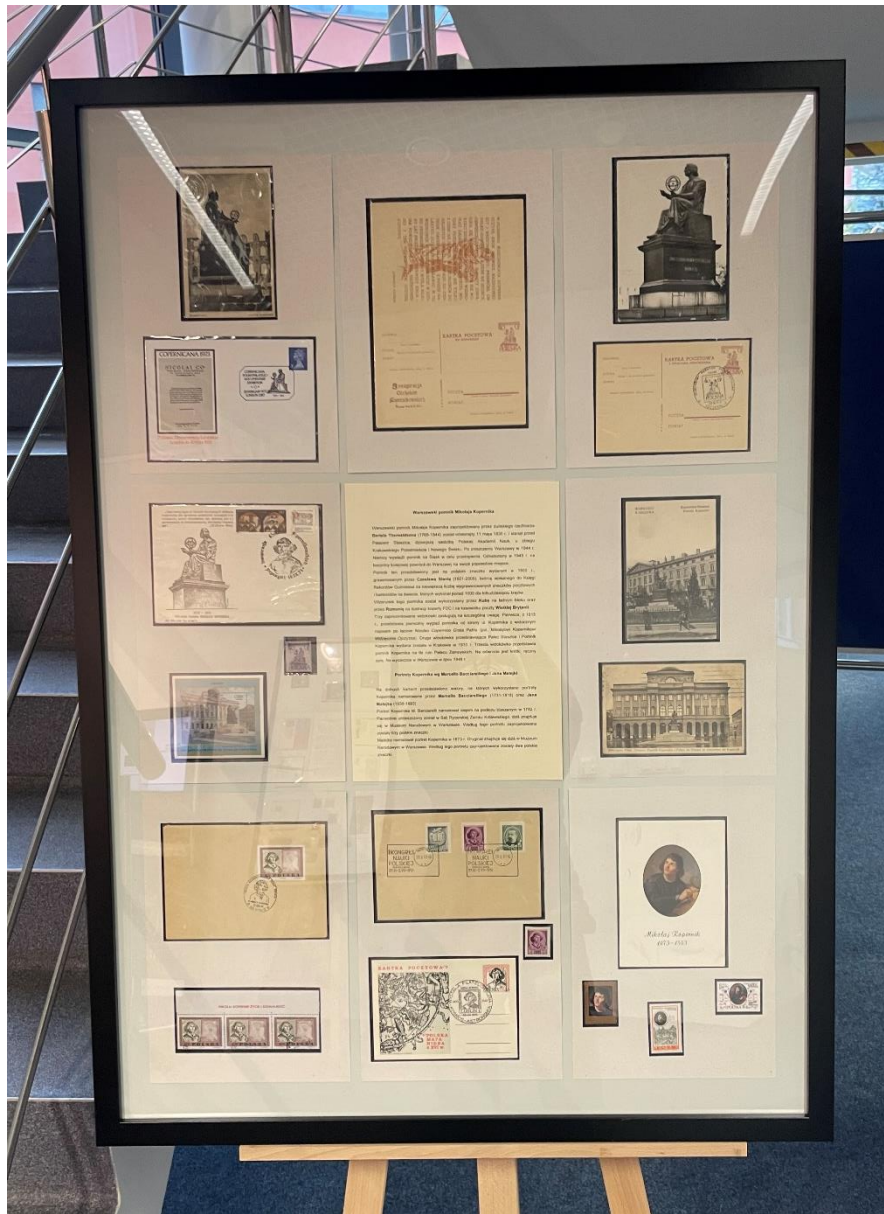

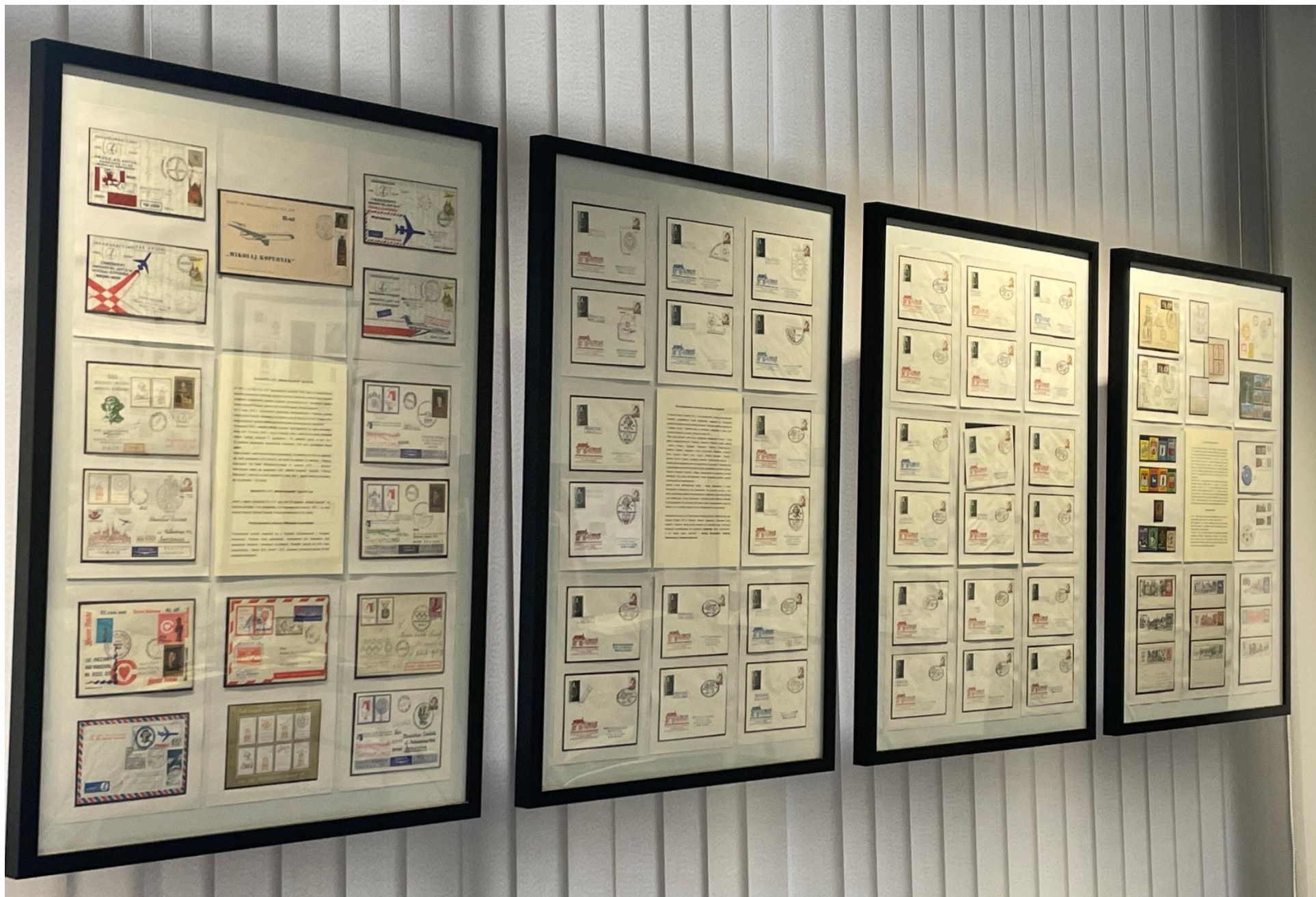

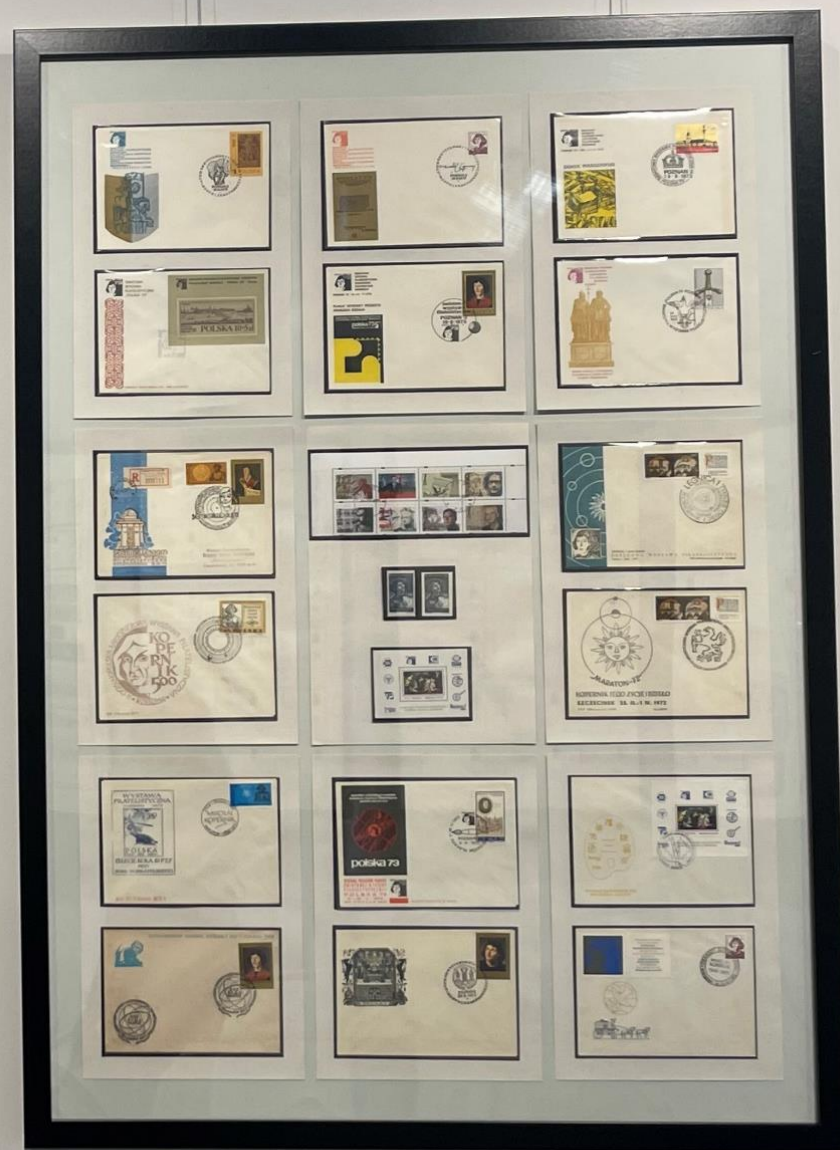
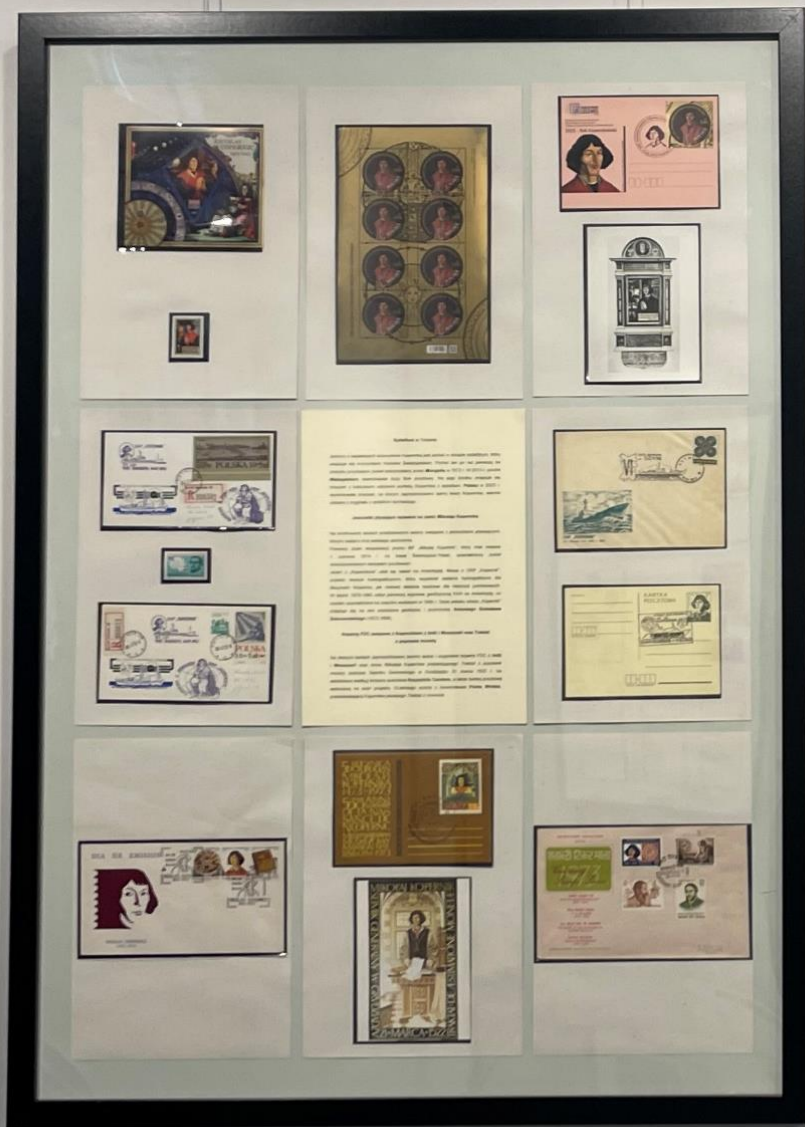

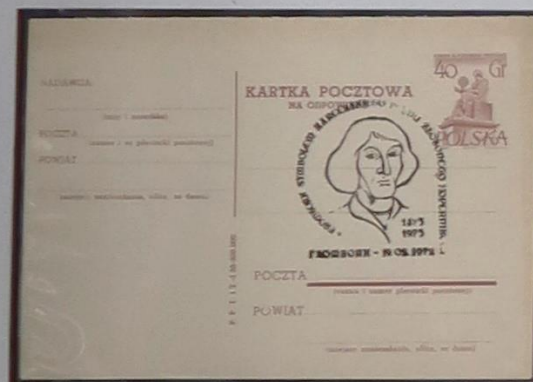

Na planszach znajdowały się szczegółowe opisy prezentowanych eksponatów.

Dom rodzinny Kopernika w Toruniu

Przyjmuje się, że miejscem urodzin Mikołaja Kopernika była kamienica znajdująca się w Toruniu przy dzisiejszej ul. Kopernika 15/17 (dawniej była to ulica św. Anny). Rodzinny dom Kopernika przedstawiony został na polskim znaczku z 1971 r. i na stemplach pocztowych, wewnątrz domu zaś prezentuje jedna z 9 kartek pocztowych wydanych w 1973 r. z okazji obchodów 500. rocznicy urodzin słynnego astronoma. Na ilustracji zatytułowanej *1473 Mikołaj, najmłodszy syn Koperników*, przedstawione zostało wnętrze domu rodziny Koperników z rodzicami: Mikołajem i Barbarą oraz czwórką dzieci: Andrzejem, Barbarą, Katarzyną i zawiniętym w becik naszym Mikołajem. Projektantką kart była **Wanda Tomaszewska** (1919-2001), związana z tzw. „Toruńską szkołą graficzną”, specjalizująca się w technice drzeworytu sztorcowego.

Toruński portal domu znajdziemy na znaczku **Kuby**.

Przodkowie Mikołaja Kopernika mieszkali najprawdopodobniej na Śląsku, w miasteczku **Koperniki**. Dziś jest to wieś licząca ok. 700 mieszkańców, położona w województwie opolskim, w powiecie nyskim. W 1972 r. Urząd Pocztowo-Telekomunikacyjny Koperniki stosował stemple: *1473-1972 Koperniki – gniazdo rodowe wielkiego astronoma w 499. rocznicę Jego urodzin*.

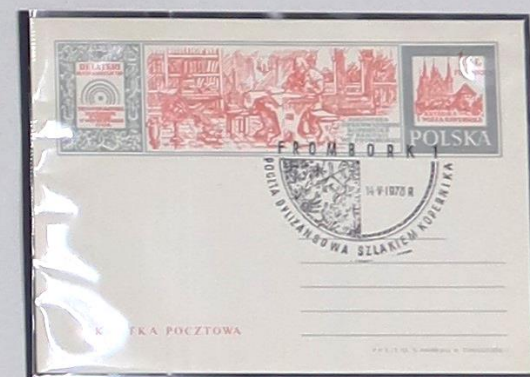
Wieża Kopernika i Wzgórze Katedralne we Fromborku

Poza polskimi walorami, widok wieży we Fromborku został wykorzystany przez **Kubę**, a sam widok Fromborka znajdziemy na znaczkach **Saint-Pierre** i **Miquelon** i **Urugwaju**.

Na widokówce z 1953 r. z drzeworytem autorstwa **Marii Łoś** znajduje się stempel pocztowy z rysunkiem przedstawiającym wieżę we Fromborku na tle zachodzącego Słońca, wokół którego krążą planety. Datownik dzienny jest w formie globu ziemskiego, powyżej napis **Muzeum M. Kopernika**.

Na polskim znaczku, który ukazał się w 2023 r., wykorzystane zostały motywy z Fromborka – na znaczku przedstawiono portret Kopernika z fromborskiego Epitafium, na kopercie FDC zaś widok Bazyliki Archikatedralnej.

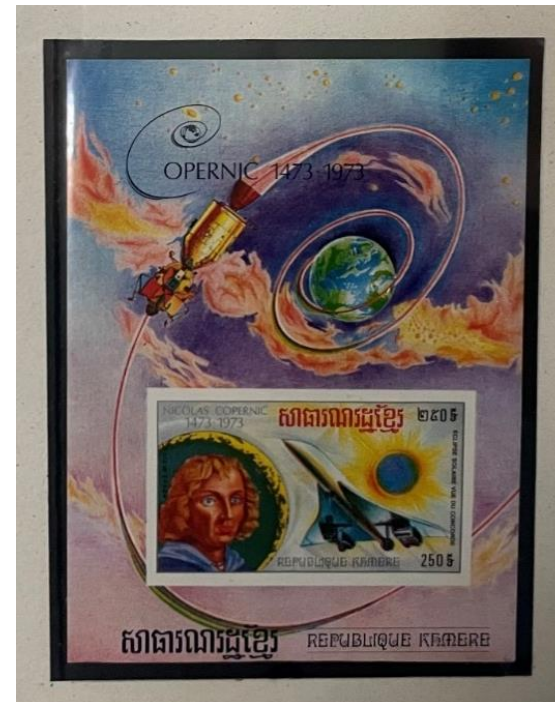
Na ostatniej widokówce znajduje się obraz **Aleksandra Lessera** (1814-1884) *Mikołaj Kopernik na łożu śmierci*.

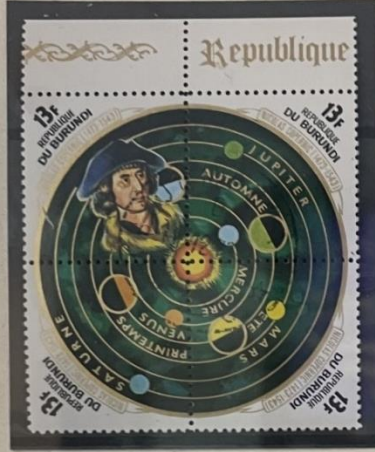

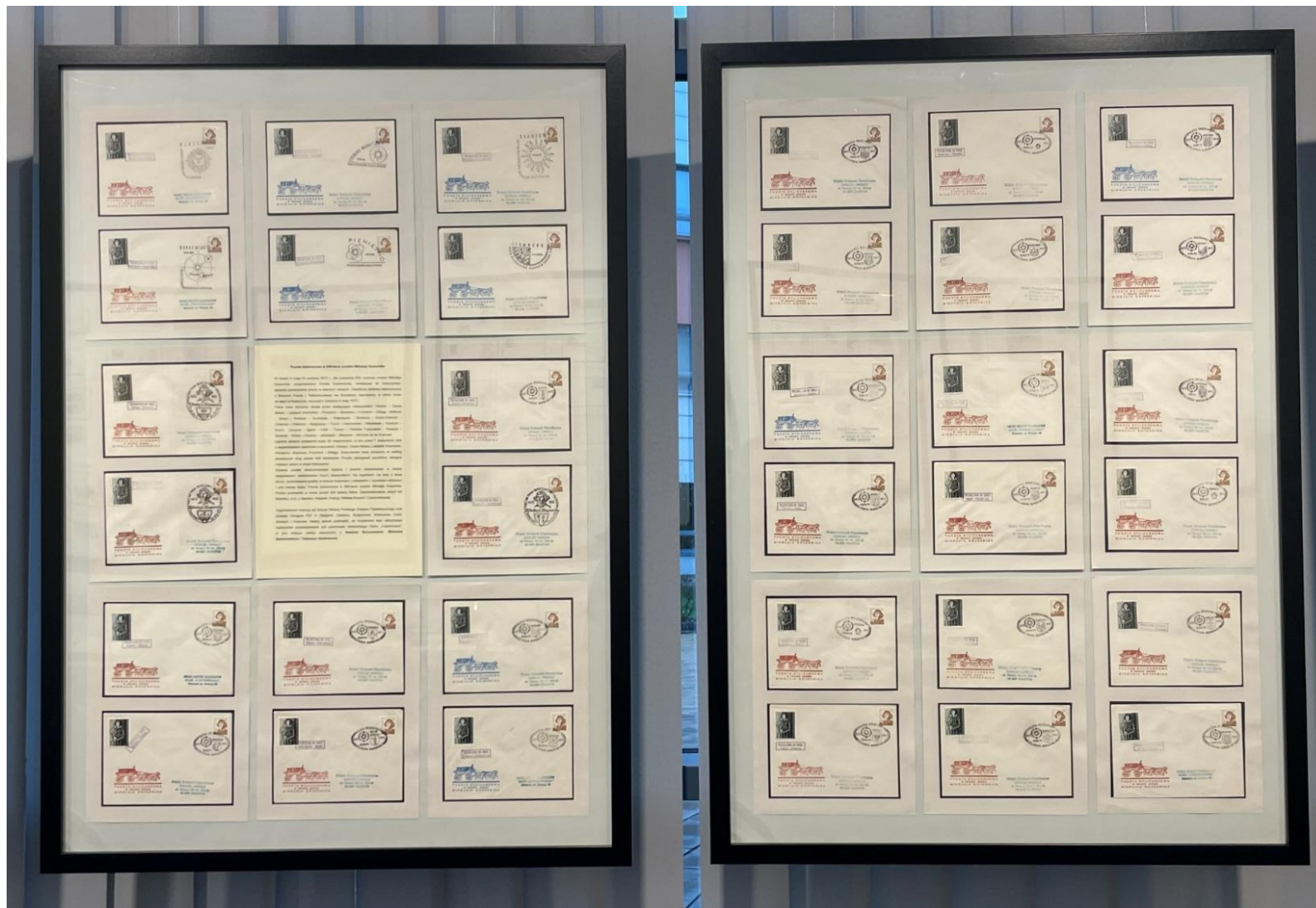

Wizerunek Mikołaja Kopernika na
znaczkach wydanych w odległych,
niekiedy bardzo egzotycznych krajach
takich jak Madagaskar, Burundi,
Malediwy, Yemen, Kamerun i inne

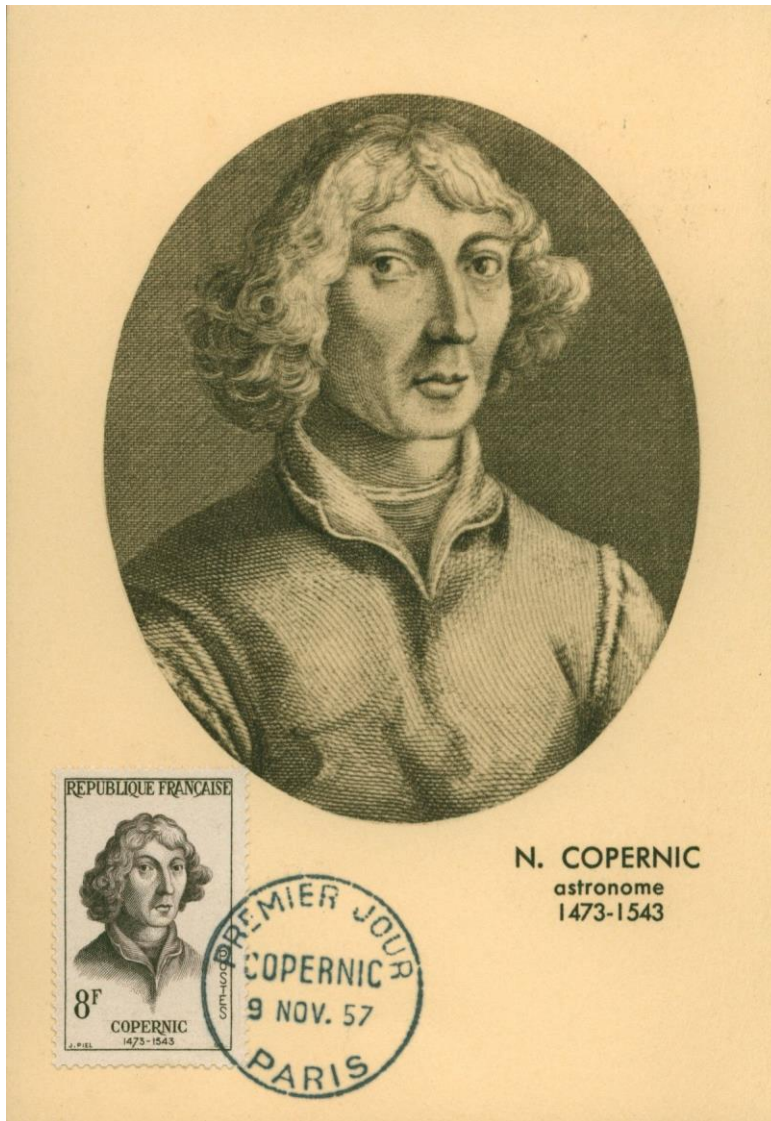
Poczta dyliżansowa w 500-lecie urodzin Mikołaja Kopernika. Wydane zostały okolicznościowe koperty i znaczki stemplowane w każdej miejscowości, każdorazowo innym kasownikiem.

Obraz namalowany przez Jana Matejkę z okazji 400. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika, przedstawiający astronoma w trakcie obserwacji nieba, był wykorzystywany przy projektowaniu znaczków nie tylko przez Poczta Polską, ale również inne kraje takie jak Libia, Mongolia czy Pakistan.

Układ Słoneczny, Obserwatorium Astronomiczne Copernicus i Krater Kopernika na Księżycu przedstawione na znaczkach.

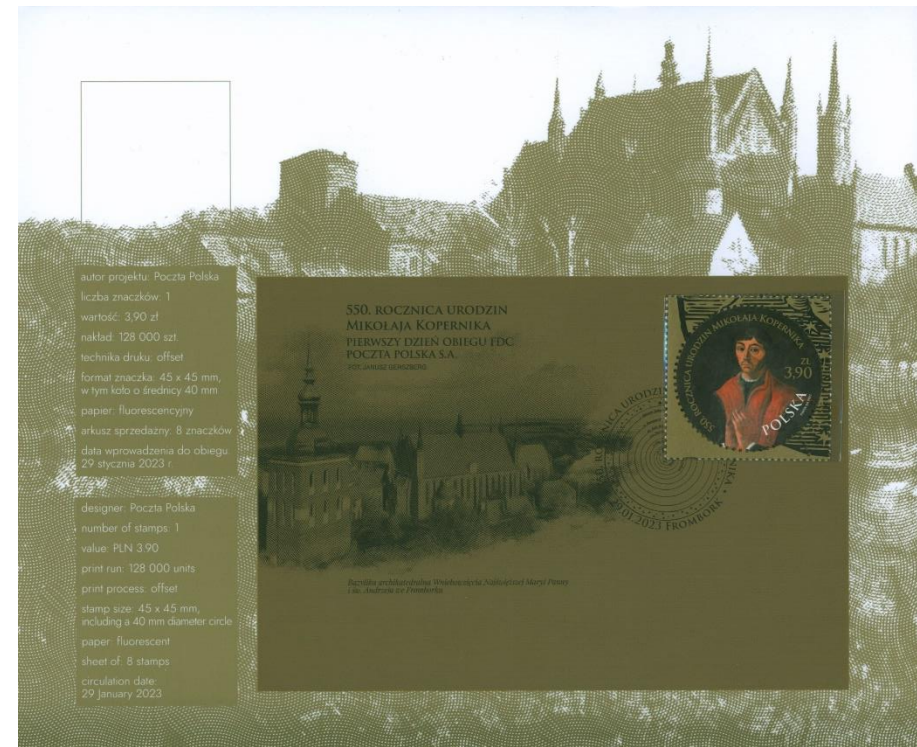
Pierwsze znaczki z wizerunkiem Kopernika zostały wydane przez Poczte Francji w 1957 roku. Znaczki są na kartach z datownikami Pierwszego Dnia Obiegu.

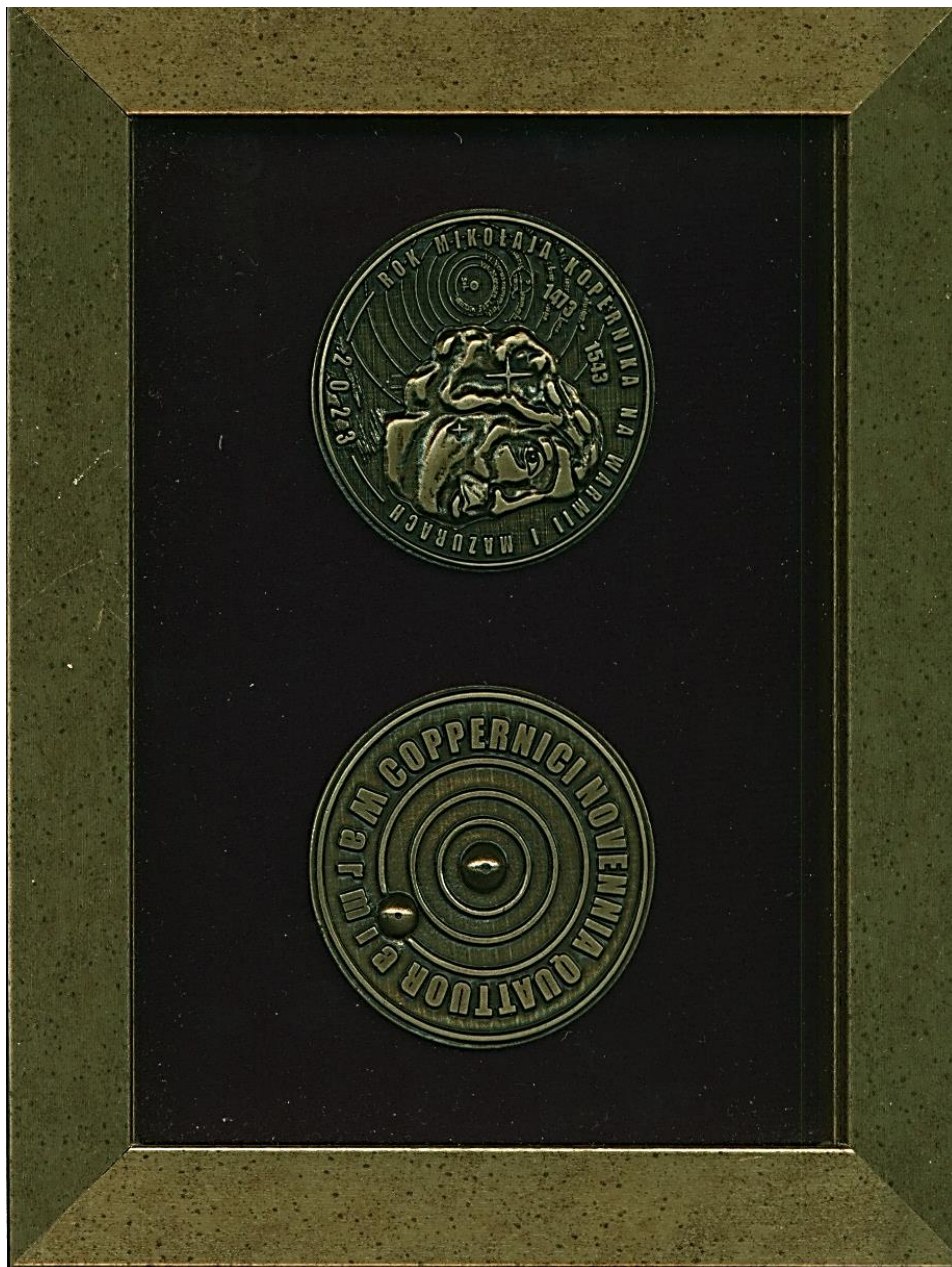

Imię wielkiego astronoma otrzymywały jednostki pływające i samoloty.

Z udziałem właściciela kolekcji Pana Kazimierza Wośka 14 grudnia 2023 roku odbył się w Bibliotece WFAIS UJ uroczysty finisaż wystawy. Pani Dziekan Wydziału prof. Ewie Gudowskiej-Nowak wręczono pamiątki związane z obchodami 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika na Warmii i Mazurach, między innymi okolicznościowy medal oraz książki o astronomie.

Okolicznościowy medal z okazji 550
rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika

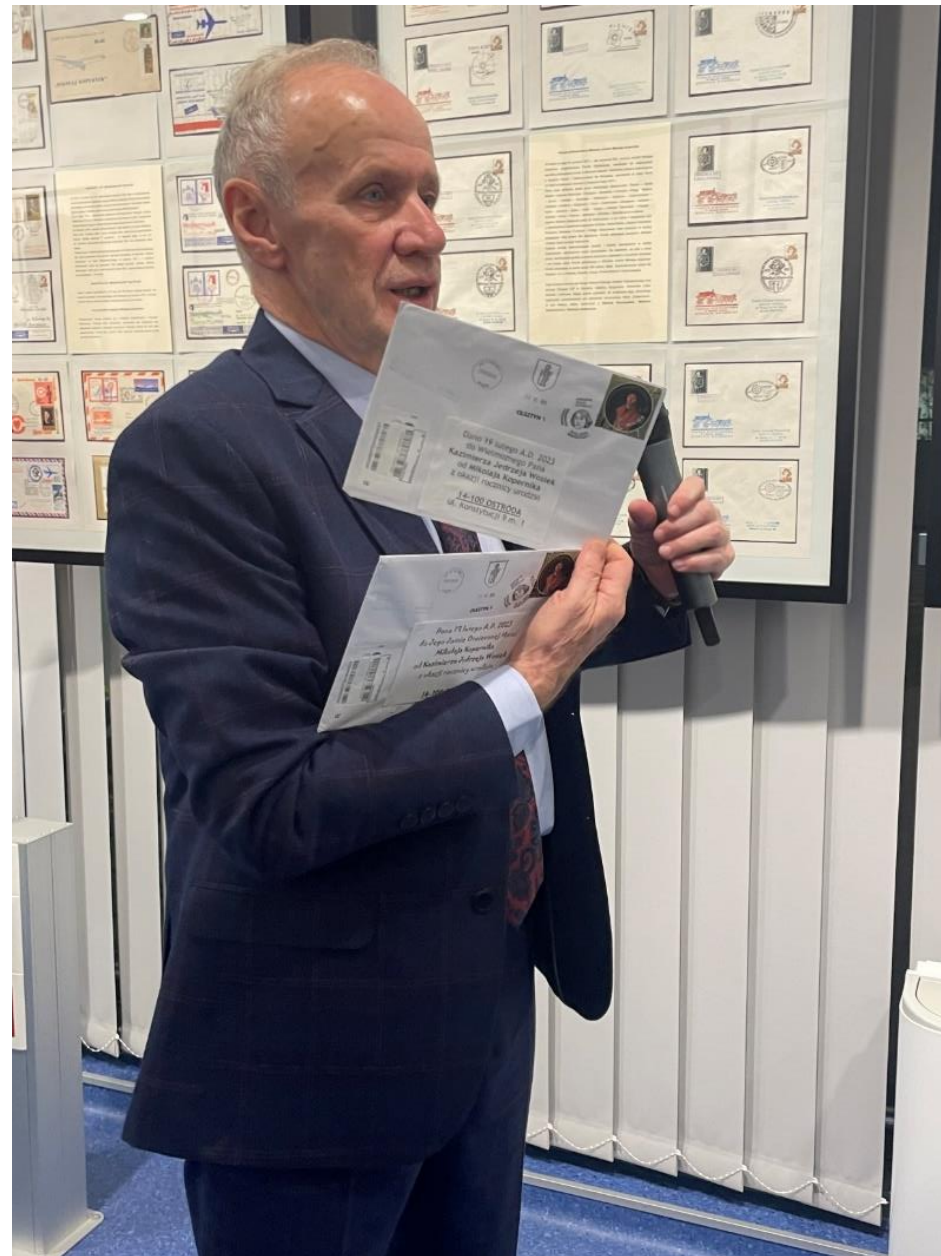

O każdym z 800 walorów filatelistycznych prezentowanych na wystawie Pan Kazimierz Wośiek mógłby niezwykle ciekawie opowiadać bardzo długo, niestety ograniczony czas pozwolił na przedstawienie tylko niektórych eksponatów.

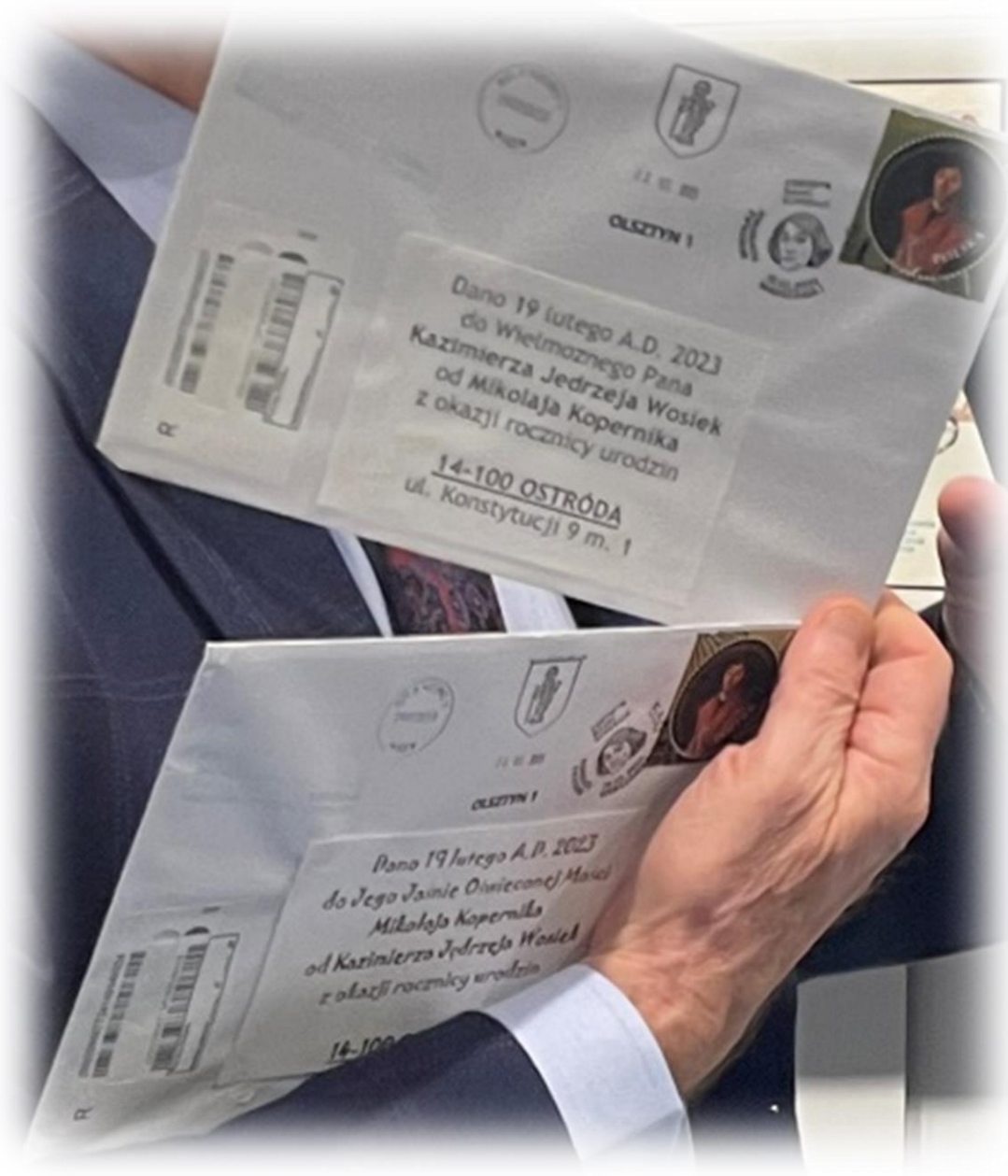

Na koniec uczestnicy finisażu mogli wysłuchać nastrojowego koncertu Magdy Bożyk i Jej zespołu.

Opracowanie: Jadwiga Wichman

Zdjęcia: Krzysztof Magda
Jadwiga Wichman